

LBRIS

We know
books

Vasile Țepordei

Iubim
Basarabia

Articole jurnalistice.
Editoriale. Predici. Evocări

V o l u m u l 2

Ediție de
Lidia TROIANOWSKI

Știința

CUPRINS

Din ziarul RAZA (1937–1944)

Veșnicul suspin...!	5
Drama spaniolă!	7
Cântăreții și modificarea legii...!	9
Mucenicii satelor!	11
Politicianizarea Bisericii?	12
Persecuție și libertate!	14
Basarabia și Unirea!	16
Problema învățământului religios	18
Creștinism și antisemitism	20
Manifestații antireligioase	22
Ofensiva anticomunistă!	25
Mărturiile despre Soviets.	27
Ni se desființează Mitropolia?	29
Basarabia obijduită!	32
Preotul în școală	34
Cerșetoria-i de vină	36
S-a desființat francmasoneria?	38
Alți vinovați: preoții!	40
Preotul și învățătorul	42
Mai multă consecvență!	44
Religiozitatea tineretului	46
Tragedii zguduitoare!	48
Alegeri de protopopi	49
Examene de capacitate!?	51

Problema vicariatului	54
Alegeri în loc de rugă!	56
Protopopi sau perceptori?	57
Tragedia școlii basarabene	59
Împotriva pornografiei	63
„Țara lacrimilor”	65
Dezastrul de la Comrat!	66
Hristos a înviat!...	68
Zece Mai	70
Regulamente nereglementare...	71
Noi și voi	76
Se duc bătrânii!	79
Pățania unui fost prefect	80
Boala maimuțării	82
Profesoarele de religie	83
Raporturile dintre preot și cântăreț	86
Adunările eparhiale	89
Eroism și creștinism	90
Din patria lui Zipștein	92
După adunările eparhiale	93
De la arhierii la generali	95
Pentru ministrul școlilor	97
Sfârșit de an școlar	99
Religia ca obiect de studiu	100
Prin noi înșine	102
Frumusețile Țării	105
Episcopul Dionisie	107
Profanarea mănăstirilor	109
Nesinceritate anglicană	111
Cine suspendă pe clerici?	113
Amestec străin în Biserică	114
Fariseismul sovietic	116
E posibil azi un război?	118
Cine încurajează stilismul	121
Corurile bisericești	122
Psihologia mulțimii	125
Problema evreiască	127
Alecu Mateevici	131
Bătaie de joc!	133
Mateevici, Murafa și Hodorogea	135
Școala și familia	136
Circulația minciunii	139

LIBRIS		We know books	141
Plaga intervenționismului	.....		143
Biserica și statul	.....		145
Naționalizarea școlii	.....		147
Scoaterea politicii din Biserică	.....		148
Școlile de cântăreți	.....		150
Consolidarea ortodoxiei	.....		152
România ignorată...!	.....		154
Radio și Chișinăul	.....		156
Diavolul roșu	.....		158
Basarabia și basarabenii	.....		160
Stelian Popescu	.....		162
Cum se aplică legile	.....		164
Biserica și premilităria	.....		165
Demnitate și autoritate!	.....		168
După eliberare...!	.....		170
Tineret dezorientat	.....		171
Respectarea sărbătorilor	.....		173
Să tolerăm răul?	.....		175
Armonizare și normalizare	.....		177
Atitudine față de Biserică	.....		179
Iar valul demagogiei!	.....		181
Umanitarism și iezuitism	.....		183
Adunările eparhiale	.....		185
Învățământul religios	.....		187
Preotul Mihail Grosu	.....		188
Pensionarea clericilor	.....		190
Spre noi orizonturi	.....		193
Repausul duminical	.....		195
Procesul de la Moscova	.....		196
Sunt cântăreții clerici?	.....		198
Renaștere spirituală!	.....		200
Războiul contra tifosului	.....		201
<i>Izvestia</i> în Basarabia	.....		203
Dragostea de glie	.....		205
Despoliticianizarea	.....		207
Unirea Basarabiei	.....		209
Rănile stilismului	.....		211
Frăție și discordie	.....		213
„Osana!...” „Răstignește-L!”	.....		214
Învierea Domnului	.....		216
Pilda ca factor educativ	.....		218
Orfanii de Patrie	.....		

A murit Octavian Goga!	219
Recăsătoria preoților	221
Mănăstiri și monahi	222
Preoți și învățători	224
Ocuparea parohiilor vacante	226
Între sat și oraș	227
La o răspântie	229
Între profesor și elev	231
Unificarea Serviciului Divin	233
Stărpirea concubinajului	235
Dureri preoțești	237
Plecând din Basarabia	238
Soarta refugiaților	241
Tineretul refugiat	243
Scrisoare din Basarabia	244
Cu gândul la Basarabia	246
Golgota Basarabiei	247
Basarabeni	249
Nemții din Basarabia	251
Generații basarabene	252
Ne părăsesc bătrânii	254
„Să revăd Basarabia și apoi să mor”	255
Basarabia lui Ferdinand I	257
Crăciunul în pribegie	258
Basarabeni refugiați	260
Satul basarabean	261
Țărancă basarabeană	264
Basarabeni în diasporă	265
Cumul cu refugiul	268
Dor de Basarabia	269
Jertfe pentru Basarabia	271
Moș Ion Codreanu	274
Mistică basarabeană	276
„Jelui-m-aș și n-am cui...”	278
„Osana!... Răstignește-L!”	280
Paștele basarabean	282
„Facă-se voia Ta”	285
Basarabeni	287
Basarabeni în Germania	289
Prin Basarabia ruinelor	291
Basarabia ce ne trebuie	293
An nou, brazdă nouă	296

Basarabia plânge!	297
Iubim Basarabia	300
Frumusețile țării	302
Mihail Berezovschi	305
Generații basarabene	307
Basarabeanca	309
Ardealul și Basarabia	311
Nichifor Crainic și Basarabia	313
Alexandru Cristea	317
Ospitalitatea frățescă	320
Basarabie!	322
Ce vrem?	324
„Nu te putem uita...”	326
Închinarea de la Putna	329
S-a stins vlădica Dionisie	331
A murit mitropolitul Gurie	334
Credem în destin	336

Din volumul

**AU MURIT CU GÂNDUL
ȘI DORUL LA BASARABIA (1997)**

După 50 de ani am revenit acasă	340
Profesorul universitar Alexandru Boldur	354
Profesorul universitar Constantin N. Tomescu	357
Profesorul universitar Ștefan Ciobanu	360
Profesorul secundar Simion Vărzaru	364
Preotul profesor Ilie Tocan	367
Preotul Mihail M. Berezovschi	369
Preotul Gheorghe Cunescu	374
Preotul Dumitru Balaur	376
Cântărețul Vasile Plămădeală	378

Din ziarul RAZA (1937-1944)

Organ de presă
al Uniunii Clerului Ortodox din Basarabia

Veșnicul suspin...!

Am ajuns la o nouă cruce de drumuri. Unul pe care-l părăsim și altul pe care-l începem. Cele ce-am văzut le știm sau le-am uitat, pe când cele ce ne așteaptă se reduc la un singur semn de întrebare.

Nimeni dintre noi nu poate ști ce surprize ne așteaptă după perdeaua ce desparte ziua de azi de ziua de mâine. Și totuși, bietul pământean, săracul, dorește un singur lucru: o viață mai bună, care se reduce la ceea ce numim în limbaj obișnuit: *fericire*.

Împărțim în aceste momente atâtea urări de fericire, de parcă acea casierie a vămii de la granița dintre cei doi ani ar fi un adevărat sac fără fund, din care se iau și se dau tuturor atâtea polițe cu „bun pentru fericire”, cât ar vrea să ia fiecare.

Or aceasta dovedește cât e de înrădăcinată în natura omenească dorința de fericire, după care omenirea aleargă întocmai copilașului după umbra sa, fără ca vreodată s-o poată prinde.

Aproape fiecare dintre noi își alege o cale spre fericire. Unii o căutam în bogăție, alții în frumusețe, alții în știință, alții în demnități, alții în petreceri și mâncări etc.

Cu cât însă ne zbatem mai mult, cu atât lipsa fericirii este mai evidentă. O analiză a diferitor căi, alese de oameni pentru dobân-

LIBRIS | *Books*
direa fericirii, va oferi o oglindă a zbaterii în cleștele suferinței permanente, de care cu cât fugim, cu atât ne urmărește mai mult.

Există fericirea visată în bogăție? Să răspundă fiecare în conștiința sa. Pentru că aproape fiecare dintre noi am avut perioade în viață când am fost îndestulați de cele trecătoare și totuși n-am fost fericiți. Fiindcă bogăția îl încleștează pe posesor într-o mulțime de griji, de bătaii de cap, de nemulțumiri etc. Un bogat este mereu neliniștit și în permanență stăpânit de dorul îmbogățirii. Bogăția este ca și beția. Cu cât ai mai mult, cu atât vrei să ai mai mult. Și astfel, când cauți fericirea numai în bogăție, te prinde sfârșitul ca pe bogatul din Evanghelie...

Aruncând o scurtă privire pe drumul celor ce caută fericirea în demnități sociale înalte, vom întâlni oameni cu aceleași deziluzii și aceleași amărăciuni. Fiindcă roata vieții care te ridică azi te coboară mâine tot acolo de unde ai plecat sau poate chiar mai jos. Și grija căderii, când ești sus, sau nemulțumirea provocată de cădere nu-ți permit să te declari vreodată fericit.

Sau poate susține cineva că acel ce caută fericirea *numai* în frumusețe, *numai* în știință sau *numai* în alte îndeletniciri poate fi fericit?

Niciodată. Fiindcă ce este fericirea în definitiv? Este *o stare de satisfacție deplină în mod permanent și simțită de o ființă conștientă.*

Și poate îndeplini – aceste condiții – fericirea căutată exclusiv în bogăție, frumusețe, știință etc.? Răspunsul ni-l dă realitatea ilustrată de exemplul tipic al împăratului care, căutând un om fericit, l-a găsit în persoana unui lucrător fără cămașă. Aceeași realitate ne arată că cu cât omenirea aleargă după fericire, cu atât suferința și mizeria o stăpânește parcă mai mult. În calea omului apar momente de fericire întocmai oazelor din pustie, dar care dispar îndată, iar bietul călător al vieții pământești rămâne în stăpânirea acelorași suspine după fericire, ca și mai înainte. Și cu toate acestea, la orice ocazie din viața familiară, națională sau a omenirii întregi, cum e cea a Anului Nou, noi totuși nu disperăm, ci ne urăm cu aceeași sinceritate fericirea pe care o căutăm de la naștere și până la mormânt. Și dacă am rămâne să ne rezumăm la răspunsul pe care ni-l dă viața trecătoare, ar urma să declarăm că fericirea este o utopie, o iluzie pe care n-o putem ajunge niciodată.

Dar creștinismul pe care-l propovăduim și-l urmărim ne scoate din încurcătură prin arătarea că fericirea nu există în viața aceasta pământească, ci în cea a împărăției cerurilor.

Viața aceasta, fiind numai un provizorat din viața veșnică, ne oferă numai momente, părți din fericirea integrală, permanentă. Și momentele acestea se pot îndesi numai atunci când vom încetățeni creștinismul adânc în viața socială. Când bogăția, știința, puterea etc. vor fi simple mijloace pentru a propovădui adevărul, dreptatea, moralitatea etc., numai atunci starea omenirii va fi alta. Iar când va fi o singură turmă și un singur păstor, va fi și o singură fericire.

De aceea toate urările noastre de fericire să fie făcute numai prin prisma concepției creștine, singura în măsură să ne dea fericirea atât de mult cerută de zbcuciumatul suflet omenesc.

(*Raza*, an. VII, nr. 334, 1 ianuarie 1937.

Semnat Vasile Dascălu)

Drama spaniolă!

Cel ce urmărește cu atenție desfășurarea dramei spaniole își dă perfect de bine seama ce an am început. Un an care ne întâmpină cu bubuituri de tun și enorme vărsări de sânge numai pace și liniște nu ne poate promite.

Fiindcă în Spania nu este un simplu război civil. Este câmpul de bătaie al țărilor dornice de război.

Pentru că Rusia Sovietică trimite regulat vapoare, muniții și soldați comuniștilor spanioli. Ceva mai mult: sute de ofițeri și generali sovietici stau la postul de comandă al armatelor comuniste spaniole.

În fața acestei situații, Italia și Germania caută să vină în ajutorul naționaliștilor. Și astfel, după ce nația spaniolă și-a lăsat prin câmpii, râpi, păduri și sub ziduri dărâmate circa patru sute mii dintre fiii ei, astăzi focul mistuie tineretul german, italian, francez, român etc. Se varsă sânge și se curmă vieți pentru a se apăra două crezuri diametral opuse: civilizația și cultura, pe de o parte, sălbăticia și barbarismul, pe de alta.

Revistele și ziarele independente franceze și engleze ne aduc mărturii ce storc lacrimi. Fiindcă ele arată omenirii întregi că închinătorii religiei lui Karl Marx sunt mai cruzi decât fiarele și mai distrugători decât focul. Omoară, dărâmă și ard tot ceea ce

întâlnesc în cale. De la 18 iulie 1936, de când a izbucnit războiul, și până la ianuarie 1937 comuniștii spanioli au omorât 17 mii de preoți și călugări și au dărâmat și distrus douăzeci mii de biserici. Nici hunii la năvălirea lor n-au ajuns la un grad de barbarie atât de înaintat. Fiindcă și ei lăsau nedistruse unele lucruri și cruțau viața unor oameni.

Dar bolșevicii spanioli, ajutați și conduși de cei moscoviți, au căutat să-l întrecă chiar pe Atila, supranumit biciul lui Dumnezeu și spaima lumii.

Întreaga omenire vede și este convinsă că comunismul este împotriva naturii omului. Dar aceeași omenire stă cu mâinile încrucișate, lăsând ca tot ceea ce este comunism să întărească frontul spaniol și răzând ca cu sapa de pe suprafața pământului Spaniei tot ceea ce este civilizație și cultură creștină să amenințe întreaga Europă. Fiindcă noi cei care trăim în Basarabia ne amintim de drama rusă petrecută recent sub ochii noștri. Doar știm că armatele albe îi mânaseră pe bolșevici până la Moscova.

Când însă puterile europene, în frunte cu Anglia, au retras ajutoarele date albilor, aceștia au fost zdrobiți.

Este o comparație extrem de semnificativă între drama rusă de ieri și între cea spaniolă de azi. Și jocul pare că încearcă să-l facă tot Anglia.

Naționaliștii spanioli au ajuns cu lupta sub steagul crucii până în Madrid. Și când toată lumea se aștepta ca în două săptămâni Madridul să cadă în mâinile naționaliștilor spanioli, bolșevicii din toate țările au pus totul în mișcare, pentru a încerca să repete cele petrecute în Rusia. Și trimit zilnic materiale de război, alimente, vapoare, soldați etc., cerând însă în același timp ca să se oprească ajutorarea naționaliștilor. Și se pare că unele țări, zise anticomuniste, ascultă de glasul lupului moralist bolșevic, încetând ajutorarea armatelor civilizației și culturii.

Or, aceasta constituie un pericol evident pentru Europa civilizată și creștină. Fiindcă odată stăpâni pe Spania, vor trece la desăvârșirea comunizării Franței, Belgiei, a Norvegiei etc. Dacă finalul dramei spaniole va fi favorabil comunismului, pacea Europei este distrusă. Războiul va izbucni cu siguranță. Pentru că Rusia, Franța și Spania vor putea ataca atât Italia, cât și Germania. Și odată focul aprins nu se va mai stinge. Europa va merge cu siguranță la foc și cenușă. Și cu ea și civilizația ei.

De aceea țările anticomuniste au datoriat să vegheze la postul de observație să nu-și taie craca de sub picioare.

Iar cât îi privește pe acei oameni politici și partide de la noi, zise burgheze, dar care simpatizează cu „guvernamentalii spanioli”, aceștia nu-s decât aceiași „guvernamentali”, numai sub altă mască.

(*Raza*, an. VII, nr. 335, 6 ianuarie 1937.

Semnat Vasile Dascălu)

Cântăreții și modificarea legii...!

S-a putut observa în moțiunea votată de congresul clerului de la Iași că nu s-a vorbit aproape nimic de cântăreții, sau, cum le zicem noi, „dascălii bisericești”. Deși slujitori devotați ai altarului, care la ieșire la pensie aproape nu mai pot vorbi, o foarte mare parte de slujbă fiind executată de ei, cântăreții au fost dați aproape completamente uitării. Nu s-a vorbit de ei nici cât s-a vorbit de slujitorii colhozurilor sovietice, care cel puțin au fost criticați.

Cântăreții bisericești au fost completamente neglijați, ca și cum prezența lor la strana bisericii ar fi de prisos sau cel mult de niciun folos. Așa a rezultat din dezbateri.

Să ne iertați, ni se va obiecta, că la Iași a fost Congresul Asociației Generale a Preoțimii, și nu și al Cântărețimii. Deci dvs., cântăreții, n-aveți de ce vă îndispune.

Dar obiecția cade celei mai ușoare critici. Și iată de ce. Noi, cântăreții basarabeni, facem parte din Asociația Generală a Clerului.

Fiindcă noi suntem înscriși prin Uniunea Clerului din Basarabia, plătind aceleași cotizații ca și precucernicii preoți.

Aceasta-i una.

Dar problema mai are și altă înfățișare, mult mai serioasă, care dă dreptul cântărețimii să se declare nemulțumită.

Congresul clerului a discutat legea nu numai în punctele ei care îi privesc exclusiv pe preoți, ci în general. S-a discutat chestiunea înființării unui episcopat monahal, s-a vorbit despre adunările parohiale, eparhiale, consiliile eparhiale, judecătoriile protopopești și de atâtea alte chestiuni, care privesc întregul aparat al organizației bisericești. Dar nu s-a trecut în moțiune niciun cuvânt de cântărețime.

De ce? Nu mai este necesară clasa cântăreților bisericești? Atunci de ce nu s-a pus un punct în motiune, prin care să se prevadă desființarea acestei categorii de slujbași?

Eram atunci mai mulțumiți.

Sau poate susține cineva ca dăscălimea bisericească să se mulțumească cu situația echivocă de azi?

Cum de s-a putut da uitării o problemă atât de dureroasă?

Fiindcă dintre instituțiile statului român, Biserica este singura care a avut slujbași cu 5 lei pe lună, ridicăți azi la 300 de lei.

Nici vătăjeii primăriilor de țară nu sunt luați în bătaie de joc cu asemenea „salarii”. Cântăreții bisericești însă sunt tratați ca nimeni alții în țara românească. Au ajuns aproape în situația acelei categorii de cetățeni ai statului român, pentru care Mihail Kogălniceanu a prezentat Parlamentului românesc legea dezrobirii...

Fiindcă nu există lege bisericească care să le asigure acestor cântăreți ai durerilor sufletului omenesc măcar oleacă de dreptate. Datorii peste tot, iar drepturi nicăieri.

Ei sunt judecați de foruri respective, fără să aibă drept a-și avea și ei un reprezentant.

Sunt sculați noaptea și aduși la slujbă, fără să fie întrebați dacă au mâncat. Sunt impuși să aibă coruri, fără să fie întrebați dacă mizeria le mai îngăduie să aibă dispoziții pentru cântare.

Fiindcă un cântăreț bisericesc primește de la stat cam a opta parte cât preotul și a treia cât vătăjelul primăriei.

Este mai mult decât scandalos!

Pentru că în Basarabia avem un singur cântăreț la parohie, care face cor, conduce strana, conduce cancelaria, fiind peste tot ajutorul cel mai necesar al preotului. Și acuma: poate admite Asociația Generală a Clerului ca un preot să aibă drept ajutor un om cu pregătire, dar tratat ca un cerșetor? Este de demnitatea Bisericii să aibă asemenea slujbași?

De aceea, apelăm la Asociația Generală a Clerului să revadă proiectul de modificare a legii de organizare și să introducă și doleanțele cântărețimii basarabene, situându-i în rândul clerului, potrivit situației de fapt, așa cum glăsuiește și „Pidalionul” și cum se va vedea din memoriile ce se vor prezenta.

Înțelegem să se ceară lucru, dar să se răsplătească după dreptate.

(*Raza*, an. VII, nr. 336, 10 ianuarie 1937.

Semnat Vasile Dascălu)

Să nu credeți că-s deputații trimiși să reprezinte durerile și păsurile poporului în parlamentul țării și prin glasul cărora ar vibra concertul suferințelor milioanele de anonimi pe care îi reprezintă. Nu! Sunt intelectualii satelor, despărțiți de lumea cărților, de lumea noutăților, de lumea confortului, de lumea ce se bucură de toate binefacerile civilizației. Este în satele noastre îngropată o lume, care-și duce cu greu, dar cu fruntea senină, sarcina misionarilor. Abia despărțiți de profesori și biblioteci, care le-au arătat și le-au vorbit numai de bine, preoții, învățătorii, dascălii și toate celelalte categorii de slujbași se duc încotro îi îndreaptă ochii, pentru a semăna cele ce au agonisit pe băncile școlii și a-și câștiga pâinea cea de toate zilele. Și dacă unora soarta le mai zâmbește să mai calce din când în când pe urmele pe unde au mers înainte de a se înfunda în nu știu ce comună, alții în schimb sunt legați pentru toată viața de anumite locuri și de anumite greutăți.

Cunosc un preot care n-a putut veni la Chișinău decât după 30 de ani de la absolvirea seminarului. Cunosc altul a cărui soție n-a văzut orașul timp de 20 de ani. Și mai cunosc o sumedenie de cântăreți, care așteaptă ziua despărțirii de cele trecătoare, fără ca de la obținerea petecului de hârtie, botezat „diplomă”, să mai fi avut posibilitatea să vadă încă o dată orașul din care au pornit „să cânte Domnului cântare nouă”.

Nu mai vorbim de acei care nu-și văd colegii tot restul vieții, de la părăsirea băncilor școlii, iar alții nu-și văd părinții cu zecile de ani.

Și cum ar vrea câteodată să zboare să vadă oameni și locuri, ce le sunt mai scumpe ca orice, dar împrejurările nu le dau voie. Sunt legați de datorie, de familie, de slujbă și de nevoie și trebuie să stea. Și de foarte multe ori se abat asupra lor necazuri, persecuții și tot concertul răutății omenești, dar n-au ce face. Suferă, plâng, îndură mizerii, dar tac și înghit, făcându-și datoria. Și doar știm cât este de greu să-ți faci datoria când ești chinuit și înădușit. Orice dor de lucru, orice pas, ba chiar însăși viața îți pare o povară. Stau adesea acești mucenici ai satelor zbatându-se între patru pereți sau pescuindu-și încălțăminte de prin noroiul până la brâu și-și blestemă ceasul nașterii. Așa le este de insuportabilă viața. Și cu toate acestea, îndură și merg mai departe, gândindu-se poate nu o dată la minunata exprimare a filosofului: „Nu îi da, Doamne, omului cât poate suferi”.

Fiindcă sunt șefi care, trăind în luxul și confortul orașelor, se reped din când în când – nu pe glodării desigur – pe la sate, unde lovesc fără milă-n dreapta și în stânga, ca apoi să-și atribuie toată opera instituțiilor, la altarul cărora lucrează zi și noapte acei umiliți, chinuiți și nedreptățiți.

Subscriitorul acestor rânduri cunoaște sute de învățători tineri care, posedând însușiri și cunoștințe mult superioare acelor pe care politicianismul sau alte împrejurări i-a cocoțat în posturi de dirijare, sunt ținuiți totuși în umbră. Mai cunoaște preoți tineri, idealști și adevărați *preoți*, care sunt ținuiți la distanță, numai de teama concurenței.

Dar cu toate acestea, opera cea mare și sfântă rămâne legată numai și numai de numele acestora. Fiindcă toate-s trecătoare, afară de Justiția Supremă, care dă tuturor toate la timpul lor.

(*Raza*, an. VII, nr. 337, 14 ianuarie 1937.

Semnat Vasile Dascălu)

Politicianizarea Bisericii!?

De câțiva ani ne tot plângem întruna că politicianismul, pătrunzând în cele mai dinăuntru mădulare ale societății, a pătruns și în Biserică. Și în sprijinul acestei afirmații s-au adus mii de exemple. Fiindcă realitatea forfotește de ele. Politicianismul a îmbrăcat fel de fel de haine și de măști, stând la toate mesele și căutând să se vâre mai cu voia, mai fără voia în sufletul tuturor. Și din păcate, a pătruns foarte adânc în multe suflete sus aciuat la conducerea Bisericii. Contra acestei situații dezastruoase pentru interesele Bisericii s-a protestat. Și s-a arătat că din cauză că majoritatea episcopilor sunt la dispoziția politicianilor, de cele mai multe ori se satisfac la numiri, la transferări etc. interesele acestora. De aceea din toate părțile se aud dorințe pentru a scăpa de această lapoviță.

Din păcate însă, tocmai când ni s-a oferit o ocazie potrivită să ne mai scuturăm de acest jug, noi ne plecăm capetele mai mult înaintea lui. Și iată cum. Actualul guvern, ascultând repetatele motiuni ale clerului, prin care se cerea modificarea legii de organizare, și-a însușit acest deziderat. Și a propus ca acest cler să-și spună amă-

nunțit cuvântul, arătând ce anume modificări vrea. Și de unde era natural ca să se prezinte guvernului prin ministerul respectiv un proiect de modificare a legii, prin care să se prevadă pentru cler apărare contra dictaturii episcopilor abuzivi, dar și contra politicienilor și mai abuzivi, s-a prezentat un fel de memoriu – „observațiuni” – în care Biserica este închinată și mai mult politicianismului.

Dar să trecem la exemple. Se știe că până acum, statul își rezerva dreptul de control asupra întrebuințării sumelor pe care le vărsa Bisericii. Și așa era și natural. Nu se amesteca însă acolo unde n-a pus. Prin noul proiect prezentat, nu de altcineva, ci de noi, de Asociația Clerului, se cere textual: „Gestiunea materială a Bisericii, în genere, să fie controlată prin Ministerul Cultelor, cu sancțiuni severe prevăzute de lege contra abaterilor”. Închipuiți-vă ce situații ar fi când ministerul, condus de un om *politic*, s-ar amesteca până și în gestiunea celei mai îndepărtate parohii! Dacă unui politician nu i-ar prea plăcea ochii preotului sau ar vrea să-și satisfacă o ambiție, sau mai știu eu ce combinații, s-ar duce frumușel la ministru – șeful său politic – și ar putea chiar să-l sufle pe bietul preot. Sau ar face mizerii, neaprobând bugetele, modificându-le etc., etc. Închipuiți-vă ce dezastru ar fi.

Apoi alt punct, care prevede aceeași subjugare a clerului și a Bisericii regimurilor politice, este cel care cere ca nicio hirotonie de preot să nu se facă până ce ministerul n-a luat *cel puțin act* de numire. Aici situația-i mult mai gravă, îngăduindu-se puterii politice amestecul chiar în chestiunile pur duhovnicești. Fiindcă dacă un ministru are presiuni politice să nu ia act de numirea cuiva ca preot, nu ia, și episcopul *nu-l poate hirotoni*. Deci însuși actul hirotoniei va depinde de regimurile politice. Ei, asta nu-i completă îngenunchere de bunăvoie în fața politicianismului? A! Îi vorba de a stăvili pornirile unor episcopi să nu mai hirotonisească preoți extrabugetari? Bine! Dar s-aducă la cunoștință și să ceară aprobare, dacă vreți, de la Sinod, dar nu de la ministerul condus azi de un ministru bun, dar mâine de un Argetoianu sau alt francmason și mai diabolic.

Nu! Biserica trebuie să-și mențină independența ei față de valorile ce vin din afară. Fiindcă mâine-poimâine poate vine un guvern de atei și francmasoni, și atunci vai de soarta Bisericii. Să se aplice sancțiunile cele mai severe tuturor acelor ce vor comite abuzuri și ilegalități, dar acestea să fie constatate și sancționate de oamenii și cu mijloacele Bisericii, iar nu ale guvernelor.

Ita de ce trebuie să se revină asupra unor puncte din proiectul de modificare a legii de organizare.

Să se mărginească puterea dictatorială a unor episcopi, dar să nu ne dăm capul sănătos în mâinile regimurilor și deci ale partidelor politice.

(*Raza*, an. VII, nr. 338, 17 ianuarie 1937.

Semnat Vasile Dascălu)

Persecuție și libertate!

Am trăit cu toții zile de libertate și zile mai de suferință. Le-am gustat pe unele și le-am înghițit pe altele. Am plâns de bucurie cu ocazia unora, dar am vărsat însutit mai multe lacrimi cu prilejul altora. Fiindcă ultimele îs grozave. Omul își blestemă ceasul când s-a născut, nefiind bucuros că trăiește. Ar da totul numai să dispară. Dar să nu vadă și să nu știe că se distruge. Așa sunt de teribile momentele petrecute în chingile suferinței. Și mai ales când aceste ceasuri amare vin din partea acelorași oameni ca și noi! Atunci îi grozav. N-ai cuvinte să descrii gândurile ce se perindă prin minte. Ți se pare că toată lumea se învârte împrejur și aștepți dintr-un moment în altul să te prăvălești.

Apoi când îți reapar toate cauzele imediate ale suferințelor care te sleiesc de puteri, te otrăvesc și te frământă de-ți vine să răcnești să audă și cei din morminte, sângele ți se ridică la cap și clocotește ca varul ce se stinge. Nu-ți găsești loc. Tremuri, plângi și te cutremuri.

Aștepți dintr-un moment în altul să se întâmple ceva... Și de se întâmplă să fii sub călcâiul unui călău mai mult timp, atunci suferința trecătoare devine chin, devine persecuție și tortură. Și abia atunci îți poți da seama care-i adevăratul sens al persecuțiilor al căror pahar l-au băut și-l beau și azi martirii creștinismului.

Colegul Remenco face o interesantă expunere a rezultatelor recensământului din Rusia Sovietică. Și caută să explice psihologică cauza pentru care mulți credincioși ruși nu și-au mărturisit pe față Dumnezeuul căruia se închină. Și-o găsește în spaima pe care au băgat-o în oasele poporului soldații stelei roșii în cursul celor 20 de ani de persecuții.